

Izhaja vsak dan razen
nedelje in praznika ob
3. popoldan.

Posamezna številka stane
10 vinarjev.

MARIBORSKI DELAVEC

Po pošti stane mesečno
3 K 20 v

Uredništvo in upravni-
štvo: Schmidererjeva u-
lica št. 5.

Telefon 3/VI.

Neodvisen delavski list za mesto in okolico.

Letnik 2.

Maribor, sreda 5. februarja 1919.

Štev. 29.

**Slovinci! Slovenke! Go-
vorite povsod samo slovenski!**

K dogodkom v Mariboru.

Graški glavar dr. Kaan se je pretekli teden peljal na Dunaj in prosjačil okoli italijanskih generalov, da se zasede tako zvani »sporni pas« po antantinih četah. Za vzrok je navajal nasilnosti, ki jih izvajajo Jugoslovani proti Nemcem v teh krajih, posebno pa krvave dogodke pretekli ponedeljek. Seveda Kaan ni povedal, da smo Jugoslovani imeli do zadnjega ponedeljka v teh krajih lep mir in red in da bi do teh dogodkov sploh ne bilo prišlo, ko bi nepoklicani elementi z nesramnimi lažmi in hujskarijami ne bili vzburlili nerazsodno nemškutarstvo cele Spodnje Štajerske, ki se je ta dan zbralo v Mariboru. Da je to trdo nemštvo brez možgan lahko pripraviti do takih izbruhov, temu se ne bo nikdo čudil, kdor pozna te ljudi. Od mladih nog se je vbijalo tem ljudem v glavo, da so Nemci nekaj nadčloveškega, nepremagljivega in nedosegljivega in kar čez noč naj bi izginil ta sijaj? Kar čez noč naj bi bili »diese windischen und serbischen Hunde«, to je naš oficijelen priimek od te strani, enakovredni in enakopravni? Ta jezik »viničarjev in hlapcev« naj toliko velja, ko blažena nemščina? Tega naši janičarji ne bodo tako hitro uvideli. Pokorili pa so se našim oblastem, dokler jih niso začeli hujskati od druge strani, ker jim ni drugega preostajalo.

Po božiču pa se je začelo hujskariti iz Gradca z vsemi sredstvi. Wastian je začel v Graških časopisih povdarjati, da je Maribor nemško mesto in bo tudi tako ostalo. Začeli so kolportirati različne umetne statistike, izzvali so po »naročilu« Amerikancev plebiscit in poskusili končno javen upor proti našim oblastim. Zakrivil je vse to torej Gradec in sicer oficijelen Gradec, kajti vse se je godilo javno in celo gibanje se je podpiralo iz deželne hiše z vsemi sredstvi. Krivi so torej hujskači v Gradcu, da se je v Mariboru prelivala »nemška« kri. Zato lahko z mirno vestjo, opiraje se na te razloge, zahtevamo, da se Gradec, kot torišče merodajnih hujskačev, zasede od francozskih čet in se s tem onemogoči nadaljnjo prelivanje krvi.

Zadnje čase se širijo vesti po Mariboru, da hočejo Nemci, ki se zbirajo v Lipnici, na-

* NB! Le čitaj imena zadetih, pa boš videl koliko pristnih Nemcev je zraven!

pasti našo severno črto. Mi se tega ne bojimo, pa škoda bi bila za vsako kaplico krvi, ki bi se prelila v ta namen. Verjetno pa je, da imajo Gradčani ta namen. V Gradcu se od dneva do dneva bolj širi nekako boljše-
viško gibanje. Vzrok temu so prehranjevalne razmere, brezposelnost in pomanjkanje razsvetljave in kurjave. Da bi ljudstvo odvrnili od domače siročine in odstranili najnevarnejše elemente iz mesta, je časopisje polno hujskarij proti Slovincem. Kdor se oglasi k zloglasni »Volkswehr« je dobro plačan, razventega jim pa vbetajo še različne druge dobrote. Tak graški desperado nima torej ničesar izgubiti in si saj trenutoma zboljša položaj. Zato jih ne primanjkuje. Veliko pa jih je tudi iz naših krajev, naših janičarjev, ki so polni strupa proti nam. Iz tega vzroka ni podcenjevati tega gibanja. Eden vzrok več, da se čim prej zasede Gradec.

Našim Nemcem pa se naj vendar že zadosti jasno pove, da Maribor ni nikaka »sporna« točka Pri Heintzu je bil v izlozbi cel čas narodnostni zemljevid Avstro-Ogerske po znani avstrijski statistiki. Naj si vendar ogledajo, da leži mesto Maribor sredi slovenskega ozemlja, naj pomislijo, da so v svetovni vojski podlegli in, da jim sovražniki menda za nagrado za grozovitosti, ki so jih počenjali v tej vojski, ne bodo izročili še cel kos slovenske zemlje. Br.

Političen pregled.

Regent Aleksander se je odpeljal v Pariz, da tam zastopa naše zahteve po ozemlju, pomorskim pravicami in dogovor z Italijo.

Bivšega bolgarskega carja Ferdinanda so aretirali, da ga bodo postavili pred mednarodno sodišče.

Priseljevanje v Ameriko ustavljeno. »Times« javljajo iz Washingtona, da je komisija poslanske zbornice za priseljevanje sprejela zakonski načrt, ki zabranjuje priseljevanje v Ameriko za dobo štirih let po podpisanju mirovne pogodbe. Komisija je dobila poročila, da v Evropi čaka nekaj stotisoč ljudi, da se vkrcajo v Ameriko, med njimi tudi mnogo Nemcev. Zakonski načrt vsebuje mnogo izjem za gotove osebe. Tudi se ne nanaša na Kanado, Novo Fundlandijo in Mehiko.

Na Portugalskem se je ponesrečil monarhistični upor. Monarhistične čete so se morale povsod umakniti z velikimi izgubami.

Zyeza narodov. Zbrani odposlanci so sprejeli organizacijski načrt za zvezo narodov in ga predložijo vladam.

Italijanska zmaga ob Piavi. Na mirovni konferenci v Parizu so se postavili

Italijani napram jugoslovanskim mirovnim delegatom na stališče, da je Avstrijo porazila moč italijanskega meča in junaštvo italijanskega vojaštva ob Piavi. Jugoslovani torej nimajo pravice, lastiti si kakšno zaslugo pri tej zmagi in še manj so upravičeni kovati iz te svoje zasluge to ali ono ugodnost glede svojih zahtev. Naša delegacija je povsem pravilno povdarjala, da iz svoje »zmage« ob Piavi Italija ne more in ne sme izvajati takih posledic kot jih de facto izvaja. Toliko ofenziv kot jih je italijanska armada bojevala na goriški fronti z veliko premočjo proti bivši Avstriji, niso uspele vsled strahopetnosti in dokazane boječnosti italijanskega vojaštva, da, še več, opozorjeni potom jugoslovanskega vojaštva na nameravani napad avstrijsko-nemške armade pri Kobaridu, se Italijani niso upali ničesar ukreniti proti temu, da bi jim bila to igrača, ampak so se začeli sramotno umikati ter so se umaknili do Piave, kjer so šele na pomoč poklicani Francozi, Angleži in Amerikanci ustavili prodiranje sovražne armade. Italijani sami tudi tu ne bi bili mogli ničesar opraviti. In šele, ko so jugoslovanske čete na Balkanu zlomile moč Bolgarov ter se je hrvaško in slovensko vojaštvo na italijanski fronti uprlo nadaljnemu povelju avstrijskih generalov ter odložilo orožje in o tem obvestilo italijansko vojaško vodstvo, so Italijani dobili pogum in začeli prodirati preko Piave in dalje po beneški ravnani, kjer se jim ni nikdo več upiral, ker avstrijske armade sploh ni bilo več. Takšna je torej bila ona slavna italijanska zmaga ob Piavi.

Mariborske novice.

Radgono so zopet zasedle naše čete. Pognale so nemške in madžarske tolpe iz mesta.

Ultimat Gradcu. Ker do včeraj ni došel odgovor iz Gradca, je deželna vlada konfirirala v Ljubljani 9 najuglednejših Nemcev. Prav tako! Samo brezobziren nastop bo kuriral te ošabne Nemce. Počasi se začne »šajnat tam prot Ljubljani!«

Umrl je v bolnišnici 69 letni Franc Hnilička, prokurist tvrčke Götz. Bil je osodepolni ponedeljek ranjen v prsi.

Begunska podpora. Rok za priglasenje tistih, ki dobe na novo pravico do begunske podpore, je podaljšan do 10. februarja.

Pazite na denarnice. Minolo soboto so žepni tatovi pridno kradli gospodinjam denarnice, ko so kupovale na trgu. Naše gospodinje so mnogokrat same krive, če jim dolgo prstež odnese denar, ker vtaknejo lahkomišljivo denarnico v zunanje žepce. Torej previdnost!

Razpis služb. Pri mestnem magistratu v Mariboru, je nadomestiti nastopne službe: 1.

službo pisarniškega uradnika, prejemki XI. činovnega razreda, pri vojaškem oddelku. 2. Službo izterjevalca (eksekutorja) s prejemki pom. uradnika. 3. Službo dveh pisarniških pomočnikov. 4. Službo sluga. 5. Službo perice v mestnem kopalšču z mesečno plačo 100 K prostim stanovanjem in kurjavo. Pri mestih pod točko 1—3 se zahteva večletno prakso pri kakem državnem uradu. Prejemki in napredovanje pod točko 1—4 razpisanih mest je enako, kakor pri državnih uradih v smislu službene pragmatike. Pri oddaji mest imajo vojni invalidi, pred enako kvalificiranimi prosilci prednost. Pri oddaji mesta perice se bode v prvi vrsti vpoštevalo v Mariboru stanujoče revne vdove po padlih vojaki. Kolkovane prošnje, opremljene z domovinskim listom, zdravniškim spričevalom, odnosno uradnim potrdilom o invaliditeti, ter spričevali o dosedanem službovanju, je poslati najkasneje do 12. svečana t. l. na naslov: mestni magistrat v Mariboru.

Pozor pri nastavljenju slovenskih učiteljev. Med nemčursko demonstracijo dne 27. januarja v Mariboru se je opazilo tudi mnogo takih dvoživk iz učiteljskega stanu, ki so z frankfurtacami proslavljali to nemško avstrijsko republiko, ki pa bi za vse slučaje, če to republiko vrag vzame, radi prišli kot vzgojitelji naše mladine tudi v našo Jugoslavijo. Bodite oprezni, zlasti pri nastavljanju učiteljskih mest v Studencih in na Pobrežju. Nobenih slepomišenj, mi hočemo res skozi in skozi narodno zavedne učitelje ravno za naše najbližnje okoliške šole, ker ravno tu je treba zapeljano mladino previdno vzgojiti in jo dovesti na pravo pot.

Najvišje cene za domače prešičje meso in mast v nadrobni prodaji se določajo za vse pokrajine Narodne vlade SHS v Ljubljani in sicer (cene za kg): Sveže prašičje meso 14 K, prekajeno prašičje meso 18 K, prekajena slanina 25 K, nescvrta mast (špoh) 22 K, sevrta mast 30 K, kranjske klobase presušene 24 K, prekajena glavina in parkeljci 8 K. Kakor vidimo, cene so za sedanji čas naravnost idealne.

Pomanjkanje premoga. Čudno se nam zdi, da povsod primanjkuje premoga, ko pa v Marburgerci beremo inserate, da so na oddajceli vagona premoga. Ali bi ne bilo prav dobro, si te trgovce premoga ogledati malo bližje!

V revanžo za mariborske dogodke divja na graški univerzi, kakor poročajo listi najbolj prof. Hamburger. Ne bo torej napačno, če obudimo par spominov na tega nemškega kričača. »Učenjak« je bil svoj čas kot štabarzt komendant tedanje epidemijske bolnice v belgijski vojašnici v Ljubljani, kjer je norel od zgodnjega jutra do poznega večera po kasarni okrog, zmerjal, psoval naše ljudi največkrat za prazen nič, in jim grenil z najrazličnejšimi sekaturami življenje. Kakor mnogo rezervnih stotnikov in žalibog tudi mnogo rezervnih vojaških zdravnikov je tudi Hamburger bolehal na pravi »Stabsarztkoleri«, in je bolj kot vsak drugi klofotal in pretepalo moštvo, da celo bolnike. Ta medicinska kapaciteta je zdravila težke tifuse in griže s trdokuhanimi jajci in trdim sirom, skrajno oslabele rekonvalescente pa je vežbal po dvorišču, pri čemur je tudi odpadel marsikak sunek v hrbet. Podrejene oficirje je zapeljal k denuncijacijam in zahteval od njih naj si vzgoje prostovoljce kot špijone. Konečno je bil radi vedno se ponavljajočih pritožb kazenskim potom prestavljen iz Ljubljane. Če torej kdo zasluži ime »svinja«, je to prof. Hamburger, ne pa da bo tak na pol obnoreli subjekt našo mladino pital s takimi psovki. Taka brutalna živina ima gotovo najmanj povoda znašati se nad drugimi. Kajti univerzitetni profesorji in vrh tega še zdravniki, ki se spozabijo tako daleč, da brutalizirajo izročeno jim moštvo: udarci, so pač unikum, kakor jih samo laiko upostavi militaristična kultura. Fej jim!

rajo izročeno jim moštvo: udarci, so pač unikum, kakor jih samo laiko upostavi militaristična kultura. Fej jim!

Poziv! Telovadno društvo »Sokol« v Mariboru, ki je s svojim smotrenim narodnim delom pred vojsko širil narodno zavest ob najsevernejši meji slovenskega ozemlja, je moral vsled preganjanja in prepovedi vladnih avstrijskih organov svoje delovanje med vojsko ustaviti. Sedaj je prišel čas, da v prerojeni domovini s podvojejo silo to svoje delovanje zopet prične. Naša mladina, ki je vsled slabih razmer med vojsko telesno zelo oslabela, rabi nujno telovadbe, da se krepko razvije v narodni prid, rabi pa tudi duševne vzgoje glede narodne zavednosti in narodne discipline. Pozivljamo vse, ki jim je napredek našega naroda v Mariboru pri srcu, da se odzovejo temu pozivu in stopijo v telovadno društvo »Sokol« v Mariboru kod izvršujoči ali vsaj kod podporni člani.

Ime države in naše pokrajine. Po naredbi kr. ministrstva za pravosodstvo z dne 5. januarja t. l., št. 151, ima naša država službeni naslov: Kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Nikak drug naslov v občevarju državnih uradov bodisi medseboj, bodisi zasebniki, ni dopusten. Istotako je zabranjena kratka SHS v uradnem občevarju. Z ozirom na ta sklep je določila Narodna vlada, da se bo imenovala odslej: Deželna vlada za Slovenijo.

Oddaja tobačne glavne zaloge v Slov. Bistrici. Tobakna glavna zaloga v Slov. Bistrici, spojena z založno trafiko, se s tem razpisuje v oddajo po javnem natečaju. Natančnejši podatki o dosedanjih donosih prodaje in o stroških, ki jih je imel prejšnji imetnik prodaje, so razvidni iz izkazov v dohodkih in bremenih, ki so razporejeni pri finančnem okrajnem ravnateljstvu v Mariboru ali pri preglednem okrajnem vodstvu finančne straže v Mariboru. Invalidi izza zadnje vojske, ali vdove in sirote po padlih ali umrlih imajo ob gotovih pogojih brezpogojno prednost pred vsimi drugimi prosilci. Jamščina znaša 2000 K. Ponudbe je napraviti na predpisani uradni tiskovini do 3. sušca 1919 dopoldne ob 10. uri.

Vrednost krone pada. Na borzi v Curihu je padla vrednost krone na 28 centimov.

Predrzni tatovi. Včeraj dopoldne okoli 10. ure so vdrli neznan tatovi v prvem nadstropju na Koroški cesti št. 22 ležeče stanovanje zasebnice Wiljemine Pirch, ko je šla ista nakupovat na trg. Odprli so stanovanje s ponarejenim ključem in odnesli perila, posteljnine, namiznih prtov itd. v vrednosti 500 K. Perilo je zaznamovano z rudečimi črkami W. P. Pred nakupom svarimo. Tatovi so premetali celo omaro, zmetali staro perilo po tleh in odnesli le novo. V isti omari shranjenega kinča in denarja se niso dotaknili.

Mestna prodajalna na Stolnem trgu. Pri blagajni skušajo nekatere stranke na ta način goljufati, da odidejo ne da bi plačale. Opozarjajo se dotični, da je vsled natančne kontrole mogoče dognati vsakogar, ki ni plačal. Dotični se ne bo samo sodniji javil, ampak se mu tudi ne bo več prodajalo.

Govedino po 14 K so danes prodajali na trgu. V soboto je še bila govedina po 11 K. Zakaj je cena naenkrat tako poskočila? Ali se ne dajo cene mesa kontrolirati!

Vžigalice. Občinstvo opozarjamo, naj javi mestnemu gospodarskemu uradu vsakega trgovca oziroma trafikanta, ki vžigalice dražje prodaja kakor škatljo po 20 v. (10 škatelj 2 K).

Moke je sedaj dovolj na trgu, ker jo prinašajo kmetje.

Mestni gospodarski urad prodaja: Suhe slive po 6 K 30 v. klg; malinovec po 16 K 50 v. liter; suhe gobe 22 K klg; povojeno meso po 26 K klg; zelje po 1 K klg poljubno množino, fudi cele vagon; olje 34 K liter, poljubne množine.

Prvi mariborski bioskop začne danes zvečer zopet s predstavami. Prva predstava prične ob 6, druga ob 7. zvečer. Uprizori se 4 dejanska moderna drama »Prisega« in 2 dejanska veseloigra »Energični Harris«. Ta program traja od 5. do 7. febr.

Dopisi.

Kaple pri Arvežu Nemci niso zasedli. Dne 1. febr. je bila tam le mimogrede nemška patrolja.

Romar iz Pobrežja. Možakarjeva povest o narodnem okuženju Pobrežanov mi je pregnala žejo in pognala doli ob Dravi. Ob cesti zagledam veliko, lično poslopje. To je pa gotovo naša Ciril-Methodova šola, poprašam fanta, ki mi pride nasproti. Poba me debelo pogleda in odgovori predrzno: »Des is unser deutsches Schulvereinschul.« Toliko, da me ni kap zadela. Sredi slovenske zemlje, zunaj na kmetih, pa »šulvereinska« šola? Je to mogoče, kaj ti ne znaš slovenski, vprašam nadalje fanta. O znam! No, pa zakaj si mi na moje slovensko vprašanje odgovoril nemški? Zato, ker smo tako navajeni in ker nam v šoli prepovedujejo govoriti drugče ko nemški. Med nada njim razgovorom sem zvedel čim dalje tem lepše reči o Pobrežanih. Tako n. pr. da je učiteljica, hči nadzornika Seidlerja, na dan narodne manifestacije otrokom, ki so šli v magdalensko cerkev k maši, prepovedala v cerkvi slovenski moliti, da je pa večina otrok ni vbogala in so nalašč še bolj glasno slovenski molili, ona pa da se je vzadej na glas smejala in se sploh obnašala, kakor se posebno učiteljice v cerkvi ne spodobijo. Tudi o drugi učiteljici na tej šoli, o hčerki mojega prijatelja Rojkota, mi je fant povedal, kako je raziznjena v svojo nemčursko vzgojo. Nekoč so otroci, in sicer nemški otroci, v šolo prinesli knjigo, ki so jo na ovitku nevede pobarvali z rudečo in modro barvo. Komaj je učiteljica to knjigo zapazila, jo je rudečomodra barva na svetlem ovitku zelo razburila. Zgrabila je za knjigo in jo vrgla z zamčevanjem po šoli, otroka pa, čigar last je bila knjiga, je ozmerjala, da se upa tako grdobijo v šolo prnesti. Če se take reči uganjajo še sedaj, ali se naj čudimo, če se je pod Avstrijo okužil skoro ves slovenski »Pobersch«!

Najnovejše.

Razglas!

Svoje odredbe, ki sem jih izdal dne 28. pros. 1919 za Maribor spreminjam kakor sledi:

1. Gostilne in kavarne morajo biti zaprte ob 9. uri zvečer.

2. Točenje alkoholnih pijač je, razun žganih vsake vrste, v gostilnah in kavarnah dovoljeno.

3. Gledališčne in kinematografske predstave so proste, ne smejo pa trajati čez deveto uro.

4. Hišna vrata se morajo zapirati ob 7. uri zvečer.

5. Za civilne osebe je bivanje na ulici po pol 10. zvečer pod dosedanjimi pogoji prepovedano.

Ostale odredbe ostanejo v veljavi.

Maribor, dne 5. svečana 1919.

General Maister.